

Umut Oran
Basın Açıklaması
26.11.2014

- AKP'nin Ülkeye Yeni İhaneti: AVM'ye ÇED Muafiyeti

- İnsana, doğaya, esnafa aykırı bu düzenleme açıkçası topluma ihanettir.

- Bugün başlayan Esnaf Sanatkarlar Şurasında konunun gündeme gelip gelmeyeceğini, TESK'in hangi adımları atanacağını da takip edeceğiz

Hükümet, toplu konut projelerini, AVM yatırımlarını, hatta nükleer santral sökülmesini dahi ÇED raporundan muaf hale getirdi. AKP döneminde hızla yaygınlaşan AVM'ler, toplumumuzun orta direği olan esnafı bitirdi. On yılda 1.3 milyon esnaf kepenk kapattı. Oysa, AVM'den ÇED'i kaldırmak değil, AVM'leri kent dışına çıkarmayı öngören ancak 12 yıldır bekletilen market yasasının çıkarılması gerekiyordu.

Hükümetin, AVM'leri kent dışına taşımayı öngören "Marketler Yasası"nı 12 yıldır sumen altı ettiği yetmez gibi, Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) yönetmeliğini değiştirerek AVM yatırımlarını ÇED raporundan muaf hale getirmesi, sosyal bünyemize atılmış bir bomba ve ülkeye ihanettir.

Büyük sermaye gruplarının perakendecilik sektörüne girerek bu işi büyük ölçekli zincirlerle yapma eğilimi sonucunda İstanbul, Ankara, İzmir başta olmak üzere ülke genelinde mantar gibi çoğalan AVM'lerin sayısı 350'ye yaklaştı. AVM sayısının 2015'te 432'ye, 2016 yılında ise 449'a yükselmesi bekleniyor. Ülke giderek AVM çöplüğü haline gelmektedir. AVM sayısındaki artış paralelinde, kentlerin dokusundaki bozulma ve çarpık gelişme hızlandı. Kentlerin en merkezi yerlerine dikilen AVM'ler, halkın ortak kullanım alanı olan ve nefes almasını sağlayan yeşil alanlar ve meydanları yok ederken, küçük mağaza ve işyerleri da teker teker kapanıyor.

İstanbul New York'u ikiye katladı!

Nüfus ve kişi başına milli gelire oranla AVM'lerin dünya ortalamasının çok üzerinde bulunuyor. Türkiye'de 10 bin dolar düzeyinde bulunan kişi başına milli gelir ABD'de 55 bin dolar dolayında seyrederken; ABD'nin (ve dünyanın) en büyük şehirlerinden New York'taki irili ufaklı tüm AVM'lerin sayısı 50'yi geçmiyor, ama İstanbul'da bu sayı 112'ye ulaşmış bulunuyor. ABD merkezli gayrimenkul danışmanlık şirketi CB Richard Ellis Group'un (CBRE) 73 ülkede 200 kenti kapsayan çalışmasına göre Türkiye; Hindistan, Japonya, Brezilya, Kanada gibi ülkeleri geride bıraktı.

AVM'ler esnafı bitiriyor...

AKP'nin esnaf ve sanatkârı büyük sermayeye ezdiren politikaları sonucu, bu kesimde adeta bir yaprak dökümü yaşanıyor. AKP iktidarının yaklaşık son on yılına ait istatistikler, bu dönemde 1.3 milyon esnaf ve sanatkârın, mantar gibi çoğalan AVM'lerle rekabet edemeyerek faaliyetine son verdiğini, sicilden kaydını sildirdiğini ortaya koyuyor. Esnaf ve sanatkârların çatı kuruluşu olan Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu'nun (TESK) 2005'ten itibaren tuttuğu kayıtlara göre anılan yılın başından, bu yılın Ekim ayı sonuna kadar olan dönemde 1 milyon 263 bin 120 esnaf ve sanatkar mesleği bırakarak "sicil terkin" yaptırdı, yani kaydını sildirdi. Türkiye genelinde faaliyeti

birakan esnaf ve sanatkar sayısı, aynı dönemde bu alanda faaliyete geçenlerin yaklaşık dörtte üçünü (yüzde 69) oluşturdu.

Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya, Konya, Manisa, Mersin, Muğla, Aydın, Balıkesir, Samsun, Trabzon gibi illerde binlerce esnaf kepenk indirdi. Sicil terkinini yapan esnaf gruplarının başında bakkallık, bayilik, büfecilik geliyor.

Sayıları 3 milyona yaklaşan mevcut esnaf ve sanatkârlar, içinde en büyük grubu 170 bine yaklaşan sayı ile bakkal, bayi ve büfeciler oluşturuyor. Esnaf ve sanatkarlar aileleriyle birlikte ülke nüfusunun beşte birini oluşturuyor. Ekonomik ve sosyal hayatta denge ve istikrar unsuru olarak stratejik önem taşıyan esnaf ve sanatkâr kesimi, büyük zincirlerle eşitsiz rekabet koşullarında ayakta kalamıyor. Bu gidişat, toplumsal yapımıza bir tehdit oluşturuyor.

Marketler yasası 12 yıldır çıkarılmadı...

AKP, küçük esnafı, büyük sermayeye karşı koruyucu önlemlerden hep kaçındı. Kentsel dokuyu bozan ve perakendeci küçük esnafın varlığını tehdit eden AVM'lerin Batı ülkelerindeki gibi kent dışında yapılmasına yönelik hazırlanan ve "**Marketler Yasası**" olarak bilinen düzenleme AKP döneminde, sürekli dile getirilen taleplere rağmen, bir türlü gerçekleştirilmedi. AKP bu düzenlemeyi yıllardır sumen altı etmeyi tercih etti. Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, "**Marketler yasası boynumuzun borcudur**" demişti. Şimdi getirilen bu ÇED muafiyetine karşı duracak mı? Bu konuda fikrini beyan etmelidir.

Esnafa, insana, çevreye, doğaya aykırı bu düzenleme açıkçası topluma ihanettir.

AVM'lerin kent dışına çıkarılması yönünde düzenleme beklenirken, şimdi hükümet kalkmış bir de AVM yatırımlarından ÇED zorunluluğunu kaldırıyor. ÇED raporu, bir faaliyetin kurum aşamasında çevre kirliliği açısından değerlendirilerek gerekli şartları sağlayıp sağlamadığını belirten ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerekli incelemeler yapılarak verilen bir belgedir.

Kentlerin göbeğine yapılacak bu yatırımların çevre değerlendirmesine tabi olmaması düşünülemez. AVM yatırımlarında ÇED raporu alınması zorunluluğunu ortadan kaldırılamaz. Hükümet aklını başına almalı, bu düzenlemeden vazgeçmelidir. Bu da yetmez, büyük AVM'lerin kent dışına yapılmasını hükme bağlayacak bir düzenlemeye acilen gidilmelidir. **Bugün başlayan Esnaf Sanatkârlar Şurasında konunun gündeme gelip gelmeyeceğini, TESK'in hangi adımları atanacağını da takip edeceğiz.**